

Nottveit, L.B.J. & Alfarnes, N. (2024). Øvelse gjør mester: Utvikling av profesjonell identitet gjennom praksis i barnehagelærerutdanningen. I A.Ø. Halsnes & L.K. Ryland (Red.). *Hånd i hånd i barnehagelærerutdanningen: Der lek, fag og praksis møtes* (s. 107–120). Fagbokforlaget. DOI: <https://doi.org/10.55669/oa291007>

Kapittel 7

Øvelse gjør mester

Utvikling av profesjonell identitet gjennom praksis i barnehagelærerutdanningen

Lene Birgitte Jaer Nottveit og Natalia Alfarnes

Innledning

I denne studien ønsker vi å belyse hvordan barnehagelærerstudenter opplever å få utvikle sin profesjonelle identitet i løpet av praksisperiodene. Selv om det er gjennomført omfattende forskning på teoriens funksjon og ulike tilnærminger til teoretisk og praktisk kunnskap (Kvernbekk, 1995, 2001, 2011), har det vært begrenset forskning på praksisens rolle i utvikling av den profesjonelle identitet. NOKUT (2010, s. 22) har som mål at studentenes erfaringer fra praksis og vitenskapelig forståelse i løpet av studiet skal inngå i dialog med hverandre. For å utforske dette aspektet har vi gjennomført en studie der vi har undersøkt hvilke erfaringer, refleksjoner og betraktninger seks tredjeårsstudenter har om temaet.

Praksis har vært en integrert del av barnehagelærerutdanningen helt siden oppstarten ved Barnevernsakademiet i Oslo i 1935, og praksisperiodene har som mål å sikre at studentene oppnår en helhetlig og sammenhengende forståelse av studiene, praksisfeltet og i vekslingen mellom disse. Barnehagelærerutdanning er designet som en profesjonsrettet utdanning som navigerer i spenningsfeltet mellom behovet for nær tilknytning til praksis, basert på forskning, samtidig som den tar hensyn til barnehagens etablerte tradisjoner og kultur (NOKUT, 2010). Utdanningen har som mål å kvalifisere studentene til rollen som barnehagelærer i et samfunn preget av mangfold og endring. Studentene kommer til studiet med ulike forutsetninger og erfaringer, noe som påvirker deres evne til å møte kravene gjennom utdanningen. Praksisperiodene gir studentene muligheten til å se teorien anvendt i en praktisk sammenheng. Det er i balansen mellom teori og praksis studentene kan oppnå en betydelig faglig læringsgevinst. Som en konsekvens av dette har vi formulert vårt forskningsspørsmål på følgende måte:

På hvilken måte bidrar erfaringene fra praksisperiodene til å forme studentenes profesjonelle identitet?

Vi vil i det følgende gi en teoretisk ramme for tematikken, gjøre greie for vår metodiske tilnærming og til slutt presentere funn og diskusjon.

Teoretiske perspektiver

Teori og praksis

I årene etter 2013 ser vi at endringene i den nye barnehagelærerutdanningen har ført til et tettere samspill mellom teori og praksis. Læring i praksisfellesskap har blitt en viktig del av studentenes identitetsutvikling, og det kom tydelig frem at studentene best tilegner seg relevant kompetanse gjennom deltakelse i praksisfeltet. Studentene er viktige aktører, og praksislærer samt faglærer har et felles ansvar for å veilede dem frem til å bli profesjonelle barnehagelærere. Gjennom blant annet praksisfellesskap får studentene tilegnelse av faglig identitet, læring gjennom handling og evaluering gjennom praksis (Nielsen & Kvale, 1999). Det kommer frem av de nasjonale føringene at norsk barnehagelærerutdanning er praksisnær og profesjonsrettet, helhetlig og integrert, samt forskningsbasert og innovativ (Høihilder & Lund-Kristensen, 2017, s.13). Kunnskapsdepartementet (2012, s. 2) sier at «Dette er helt essensielt

for å oppfylle det samfunnsmandatet utdanningen har, og for å kunne tilby den norske barnehagesektoren den kompetanse som er nødvendig for å nå regjeringens kvalitetsmål på barnehagefeltet». Barnehager med høy kvalitet er en av de nasjonale satsingene, og nyutdannede barnehagelærere som er trygge på sin kompetanse, er viktige aktører for økt kvalitet i barnehagene. Denne kompetansen begynner studentene å opparbeide helt fra første studiedag og videre inn i arbeidslivet. Eli Kari Høihilder og Hanne Lund-Kristensen (2017) viser til at i krysspunktet mellom barnehagene og lærerutdanningen er det de direkte møtene mellom mennesker som er viktigst. I disse møtene åpnes det opp for en grunnleggende dialog og refleksjon om den faglige kompetanseutviklingen til barnehagelæreren. De sier at «på et individuelt og formelt plan starter denne kompetanseutviklingen som student i grunnutdanningen, og fortsetter i overgangen som nyutdannet barnehagelærer. Kompetansen videreutvikles i arbeidslivet som lærende, utforskende og studerende yrkesutøver, kanskje senere også i rollen som praksislærer for studenter» (Høihilder & Lund-Kristensen, 2017, s. 13). I balansen mellom teori og praksis, og senere i jobb, ser vi en veksling mellom vitenskap, studiefaglige og yrkesfaglige refleksjoner og ikke minst valg. Her mener Høihilder og Lund-Kristensen (2017) at barnehagelærerutdanningen utfordres til å være med på å utnytte og utvikle praksisbarnehagenes profesjonsbaserte kompetanse.

Identitet, profesjon og roller

For å kunne beskrive eller redegjøre for en forståelse av barnehagelæreres profesjonelle identitet, vil det være viktig først å klargjøre identitetsbegrepet. Larsen og Slåtten (2014) viser til skillet mellom profesjonsidentitet og profesjonell identitet. Profesjonsidentitet er en form for kollektiv yrkesidentitet, og utvikles gjennom profesjonsinstitusjoner som for eksempel utdanningsinstitusjoner i vårt tilfelle. Profesjonell identitet refererer til dannelsen av en personlig identitet som er knyttet til utøvelsen av en bestemt yrkesrolle. Profesjonsidentitet kan potensielt påvirke utviklingen av denne profesjonelle identiteten.

En barnehagelærer skal inneha kvalifikasjoner som trengs for å tilrettelegge for barns lek, læring og danning. Rammene rundt barnehagelæreren profesjonelle identitet er definert av både etiske, institusjonelle og politiske krav til profesjonalitet. I dette kapittelet blir profesjonell identitet betraktet som en del

av en bredere selvidentitet, som formes gjennom erfaringer på ulike områder i livet. Profesjonell identitet handler om hvilke egenskaper, holdninger og verdier personen har, og hvilket grunnlag vedkommende har for sin yrkesutøvelse og utvikling av individuelle profesjonsstil. Det legges til grunn at profesjonell identitet endres gjennom tid, kultur, sosialisering, nye oppgaver, strukturelle endringer og ikke minst erfaring. Utvikling og endring av identitet kan også oppstå gjennom deltakelse i en ny praksiskontekst (Larsen & Slåtten, 2014). I vår undersøkelse har vi først og fremst vært opptatt av profesjonell identitet i kontekst av at nye erfaringer bygges opp i løpet av praksisperiodene. Vi har også vektlagt identitetsutvikling i pedagogrollen. Det vi ikke må glemme, er at mange nyutdannede barnehagelærere går rett inn i en stilling som pedagogisk leder når de kommer ut i arbeidslivet. Barnehagelærerutdanningen utdanner ikke bare fremtidige pedagoger, men også ledere, og nyutdannede skal utvikle sin evne til å handle både som pedagoger og ledere. Den pedagogiske lederrollen er også i endring (Larsen & Slåtten, 2014), og det stilles derfor stadig høyere krav til barnehageansatte.

Skjønnsutøvelse står sentralt i enhver profesjonsutøvelse (Gotvassli, 2019), og skjønnsutøvelse og kunnskapsgrunnlag er knyttet nært sammen (Børhaug & Bøe, 2022). Barnehagelærere må foreta skjønnsmessige vurderinger basert på akademisk og praktisk kunnskap (Gotvassli, 2019). Skjønn og erfaring henger sammen, og Lise Hannevig og medarbeidere (2021) presiserer at grad av erfaring kan ses i sammenheng med utøvelsen av rollen som pedagogisk leder og profesjonell identitet. Hannevig og kolleger (2021, s. 76) viser til Day og Gus (2010) arbeid med utvikling av profesjonelle livsfaser. De beskriver at i sin første arbeidslivsperiode (0–3 år) kan nyutdannede ha mye energi og lidenskap for yrket og er i startfasen av utvikling av profesjonell identitet og eget ståsted. Videre viser de til at det er avgjørende hvilket arbeidssted nyutdannede kommer til, og hva slags og hvor mye personlig og profesjonell støtte de får fra mer erfarne lærere. Vi mener det finnes en parallell her til studenter og hvordan de i praksisperiodene samarbeider med og får støtte og veiledning fra praksislærere.

Veiledning og tillit

Veiledning av studenter i profesjonsutdanningene foregår både på utdanningsinstitusjonen og i praksis. Veiledningen i praksisperioder gis hovedsakelig

av barnehagelærere som har mer enn to års erfaring fra praksisfeltet, kalt praksislærere. Utvikling av profesjonell identitet skjer i den daglige praksisen (Jensen & Aronsson, 2021). Derfor er strukturert veiledning før, under og etter dagligdagse situasjoner viktig. Veiledning har til hensikt å åpne for kunnskapskonstruksjon, der deltakere konstruerer nye meningsfulle begreper om hva som foregår i praksisfeltet (Nielsen & Kvale, 1999). Det fins ulike veiledningstradisjoner og modeller, men fellestrekk er at veisøkers pedagogiske praksis settes i sentrum (Carson & Birkeland, 2017). Veiledning gir mulighet for å reflektere over holdninger, handlinger og knytte det nært til praksiskonteksten (Fjellanger et al., 2020). Dette krever praksislærere som kan analysere, være nære og årvåkne, tilpasse seg og ivareta studenten, samtidig som de skal utfordre studenten for å oppnå refleksjon. Ifølge Carson og Birkeland (2017) handler refleksjon om å kunne tenke etter, kritisk undersøke og betrakte. Refleksjon innebærer å tørre, gå ut av det kjente, forholde seg til kritiske spørsmål, og som følge av dette å fremme forståelse for egen praksis og bevisstgjøring for egne handlinger (Fjellanger et al., 2020). Tillit og følelse av trygghet er forutsetninger for god kommunikasjon og vellykket og konstruktiv veiledning. Tveiten og Røkholt (2023) skriver at relasjonen mellom veileder og veisøker har betydning for kvaliteten på veiledningen, og at verdifull læring kan bli utfallet dersom man vektlegger relasjonsbygging. Dette er i tråd med Jensen og Aronsson (2021), som skriver at tillit under veiledningen har en avgjørende betydning for utvikling av profesjonell identitet, samtidig som selve veiledningen bidrar til støtte og vekst for kompetent og faglig yrkesutøvelse. Erfaring kan gi mer trygghet i rollen som barnehagelærer og mer generell forståelse av mandatet. Å være trygg i sin yrkesutøvelse er en viktig forutsetning for å være en god barnehagelærer. I vår undersøkelse beskriver studentene viktigheten av å oppleve trygghet når de nærmer seg fullført utdanning som barnehagelærere. Disse aspektene kommer vi tilbake til.

Metode

Våre data er samlet inn ved bruk av en kvalitativ metode. Ved å velge denne tilnærmingen sikter vi mot å skaffe dypgående informasjon som er relevant for kapittelets forskningsfokus og de valgte forskningsspørsmålene. Vi benyttet

fokusgruppeintervju som metode, da vi antok at dette ville gi svar på forskningsspørsmålet. Utvelgelseskriteriene for deltakelse i fokusgruppeintervjuet var begrenset til tredjeårsstudenter som hadde gjennomført størsteparten av praksisperiodene innenfor de ulike kunnskapsområdene. Studien omfattet seks barnehagelærerstudenter fra samme kull, alle på tredje studieår ved NLA Høgskolen. Fokusgruppeintervjuet ble gjennomført uten opptak, etter ønske fra deltakerne. Med to intervjuere til stede hadde vi en ansvarlig for notater, mens den andre ledet gruppen og stilte spørsmål. Intervjuene inkluderte seks spørsmål og strakte seg over en to timers periode. Samtlige studenter som deltok i intervjuet, ga sitt samtykke til bruk av materialet i forskningen. Analysen av fokusgruppeintervjuet involverte en frembringelse av det som etter studentenes vurdering var sentralt for utvikling av profesjonell identitet gjennom praksis. Hvert resultat vil kunne være ulikt ut fra hvem som er med, hvem som utfører intervjuene, analysen og konteksten (Kvale & Brinkman, 2015). Like fullt mener vi at resultatene fra studien er relevante. I analysedelen ble det gjort en systematisk organisering av datamaterialet. «Analysis consists of ‘taking the data apart’ to determine individual response and then ‘putting it together’ to summarize it» (Creswell, 2014, s. 24). Her dekomponerte vi dataene for å identifisere individuelle svar, før vi deretter samlet og oppsummerte materialet.

Når vi presenterer studentenes vektlegging, gjengir vi deres beskrivelser, fortellinger og forståelse av praksis. Studentene peker på betydningen av praksis for deres fremtidige rolle som barnehagelærere og for utvikling av deres profesjonelle identitet. Det er viktig å påpeke at vår studie ikke representerer en absolutt sannhet. Den gir imidlertid innsikt i hvordan disse studentene opplever og erfarer praksisperiodene. Vi er klar over at vårt metodiske valg har visse begrensninger, da vi ikke kan generalisere funnene våre. Likevel er målet vårt å belyse tema og sørge for at kommende studenter kan dra nytte av resultatene i studiet. Ufordringer knyttet til bruk av kvalitativ metode og fokusgruppeintervju, kan være at studentene gir svar basert på deres oppfatning av forskernes eller andre deltakernes forventninger, eller til det som gjerne er sosialt akseptert. Dette kan potensielt påvirke påliteligheten av funnene. Fokusgruppemetoden egner seg godt til å identifisere områder for forbedring i henhold til studentenes opplevelser og behov, og hvor en utvikler kunnskap fra ulike aktører samtidig (Tjora, 2017, s. 123). Studentene deltok aktivt under intervjuet, og vi sørget for at alle fikk muligheten til å svare på de stilte spørsmålene. Metoden kan

frembringe informasjon som kan være vanskeligere å få frem gjennom individuelle intervjuer og kan stimulere til nye tanker, utforske tidligere utforskede områder, avdekke uenigheter og ulikheter.

Funn og diskusjon

I denne delen vil vi løfte frem sentrale funn som belyser hvilke erfaringer fra praksis som er med på å forme studentenes profesjonelle identitet. I vår undersøkelse fremhever studentene flere temaer som de anser som viktige både i løpet av utdanningen og i praksisperiodene. I løpet av intervjuet diskuterte vi praksis, rollen som barnehagelærer og utviklingen av profesjonell identitet, samt de faktorene som påvirket dette. Informantene delte her av sin kunnskap og erfaringer om disse temaene.

Trygghet og selvtillit

I intervjuet uttrykte studentene viktigheten av å føle seg trygg under praksisperiodene, og en student forteller: «Blir mer trygg og bevisst på hvor mye ansvar vi har. Vi får erfaring som ikke er så lett å få i klasserommet, og erfaringen bare bygges opp. Ved å tvinges inn i barnehagelærerrollen blir vi tryggere. En annen sier følgende:

Det er litt kunstig, men etter hver periode blir jeg mer og mer engasjert og trygg på meg selv. Alle erfaringene har påvirket utviklingen av min identitet som barnehagelærer. Alle erfaringer, samtaler, veiledning og kunnskap jeg har fått, har gjort det lettere å se sammenheng mellom teori og praksis.

Studentene uttaler videre at de, gjennom 100 dager med praksis, opplever en økt selvtillit som profesjonelle barnehagelærere. Følgende utsagn illustrerer det: «Praksis har gjort meg trygg på meg selv og min kompetanse» og «Det har gjort meg tryggere på min rolle. Vet mer hva vi kommer til ute i barnehagen».

Som vi ser her, er trygghet i praksis viktig for å støtte opp under studentenes læring. Tillit og trygghet er på mange måter viktige forutsetninger for både god kommunikasjon og konstruktiv veiledning i praksis (Tveiten & Røkholt, 2023; Jensen & Aronsson, 2021). Når tryggheten er på plass, kan dette føre til en stor

læringskurve hos studentene og gi dem viktige føringer inn i yrket som barnehagelærer. De kan også bidra til en større bevissthet omkring egen profesjonelle identitet. En trygg praksisperiode kan gi studentene erfaringer, holdninger og viktige verdier som kan ha stor betydning for den profesjonelle danningen (Larsen & Slåtten, 2014). Studentene nevner også at veiledning og samtaler hjelper de til å forstå sammenhenger mellom teori og praksis. Som Carson og Birkeland (2017) understreker, handler veiledning om å danne nye konstruksjoner, og ut fra våre funn ser vi at veileder og student sammen kan få nye forståelser av både teori og praksis. Trygghet i praksis kan vi også se i sammenheng med det å utøve et faglig skjønn (Gotvassli, 2019, Børhaug & Bøe, 2022). Det å utøve et faglig skjønn vil utvikles jo mer erfaring og kunnskap man får, men trygghet er på mange måter en forutsetning for å kunne tørre å prøve og feile.

Erfaringsdeling og uformell læring

Deling av erfaringer kan være en viktig kilde til læring, og studentene løftet frem hvordan den uformelle læringen som de får i praksisperioden, støtter de akademiske ferdighetene de får i klasserommet. En student sier: «Praksis har utviklet meg og fått bekreftet at mine handlinger og tanker er i samspill med teorien. At praksis og teorien går overens», og en annen uttaler: «Nå ser jeg sammenheng mellom teori og praksis.» Selv om akademisk kunnskap er viktig, kommer det frem i løpet av intervjuet at det er mye som handler om praktisk kunnskap og erfaring. En student sier: «Vi lærer så mye i barnehagen som vi ikke lærer på studiet», og en annen sier: «Praksis viser hvordan barnehagen faktisk er. Det står ikke i bøkene.» Her forstår vi at noen studenter mener det er et gap mellom teoretisk kunnskap og kunnskapen de får i praksis og påpeker at det er i praksisperiodene de ser den virkelige hverdagen. I løpet av intervjuet ble det også diskutert hvordan utdanningen ville vært uten praksis. En informant sier: «En utdanning uten praksis ville vært tungt. Teorien trenger vi, men vi må ha praksis. Da hadde vi vært helt blanke, med null erfaring», og en annen sier: «Vi lærer så mye i praksis som ikke står i bøkene. For mye står ikke i bøkene og læres ikke gjennom teorien, det må erfares. Hvor skulle vi lært det uten praksis? Det hadde ikke gått.»

Våre funn viser de mange uformelle læringsprosessene som finner sted i løpet av en vanlig dag i barnehagen. Den uformelle læringen, refleksjon og erfaringsbasert læring kan være blant de viktigste læringsformene, i motsetning

til den mer teoretiske tilnærmingen. På den ene siden understreker studentene viktigheten av praksis, mens de på den andre siden poengterer at utdanningen heller ikke ville vært fullverdig uten noen form for teori. Studentene ønsker en utdanning hvor praksiserfaringer og vitenskapelig tenkemåte går mer hånd i hånd. Studentene mener at nettopp møtet med praksis blir selve testen for dette. Her vil de se om den teoretiske kunnskapen de har fått på skolen, henger sammen med det de erfarer og lærer gjennom den praktiske kunnskapen ute i barnehagen. Studentene fremhever altså her viktigheten av at lærerutdanningen må inkludere praksis for å gjøre teorien anvendbar. Det er på mange måter et krysspunkt mellom teori og praksis, som Høihilder og Lund-Kristiansen (2017) belyser. Våre fremtidige barnehagelærere må stå i dette krysspunktet, mellom teori og praksis eller mellom vitenskap og uformell læring. Denne balansen som studentene og praksislærere kan etterstrebe, vil kunne føre til en større kunnskap enn enkeltdelene hver for seg.

Praksislærers rolle

Våre data viser at studentene har varierende tanker og synspunkter om praksislærers rolle. Noen av studentene uttrykker følgende: «Praksislærer må være åpen, raus og imøtekommende. Ha forståelse for at vi ikke kan alt, men at vi lærer» og «... veileder, bekrefter, anerkjenner, inkluderer og viser forståelse for studentrollen». For at studentene skal oppleve læringsutbytte i praksis, er praksislærers rolle avgjørende. Studentene påpeker at praksislæreren kan bidra til å styrke motivasjonen, gi muligheter for å reflektere over egen praksis, skape rom for felles refleksjon og utvikle rolleforståelse. Andre studenter viser til hvordan praksislærer kan være med på utvikling av profesjonell identitet i praksis og en uttaler: «Praksislærer pusher oss til å gå inn i situasjon som konflikter mellom barn. Så reflektere og samtaler vi om det etterpå. Dette former meg.» En annen sier: «Praksislærer var med meg hele veien. Hjalp meg, støttet meg og utfordret meg. Da skaper jeg min identitet.» Studentene nevner «refleksjon og samtaler etterpå», og setter ord på egen utvikling. En student uttalte følgende: «Praksislærer hjelper oss å alltid være i utvikling i praksis på profesjonell identitet, ved at vi formes underveis. Gjennom observasjon i praksis har jeg sett glimt av hvordan jeg ønsker bli som barnehagelærer.» Disse svarene tyder på en god rollemodell og en positiv læringskultur som i sin tur kan fremme utviklingen av profesjonell identitet hos studenten.

Der veilederen ikke har fungert som støtte, kan dette muligens ha vært en hemmende faktor i studentens læringsprosess. Disse studentene uttaler følgende: «Jeg følte stemningen med en gang jeg kom inn. Praksislærer ønsket nok student, men ikke de andre på avdelingen», «Holdningen til praksislærer var ikke bra. Våget ikke å snakke og ta opp ting» og «Tror ikke praksislærer ønsket student, men var nok pålagt det. Så veiledning og oppfølging fikk jeg ikke.» Studentene var tydelig på at det er store variasjoner, og at ikke alle praksislærere er like bevisst sin rolle. Som barnehagelærer møter man stadig nye mennesker med andre meninger og holdninger enn en selv. Man påvirkes av andre og andre påvirkes av deg, og man utvikler seg som fagperson. Slike erfaringer som beskrevet av studenter, påvirker også identitetsutvikling og gjør studentene bevisst på pedagogens rolle og hva som er riktig og galt.

Ut fra våre funn er det tydelig at praksislærer spiller en stor rolle for studentenes utvikling. Det er av avgjørende betydning hvilken praksislærer studentene får og om det skapes rom for trygghet og refleksjon. Studentene viser til både utviklende og utviklingshemmende samspill, som er med og påvirker den læringen som finner sted. At praksislærere er ulike, henger kanskje sammen med hvilke erfaringer de har og hvilken kultur det er på arbeidsstedet for både veiledning og profesjonell støtte (Hannevig et al., 2021).

Praksisperiodene skal skape en sammenheng og progresjon for studentene. Praksislærer kommer tett på studentene, og dette fordrer at de er klar over hvilken rolle de har. For det første ønsker studentene en praksislærer som bekrefter og viser forståelse for studentrollen, og på mange måter handler dette om den årvåkenheten i veiledning som Fjellanger og medarbeidere beskriver (2020). Studentene trenger en bekreftelse på det de gjør som er bra, noe som også kan bidra til en større trygghet i praksisperioden. For det andre ønsker de felles refleksjon og utfordringer i veiledning, og dette mener vi krever praksislærer som tør å utfordre studentene i forhold til handlinger og refleksjon, som Carson og Birkeland påpeker (2017). Uten utfordringer vil gjerne studentene ikke kunne bli bevisst sine egne handlinger, og dermed ikke få den utviklingen som er ønskelig.

Samtidig er de andre ansatte i barnehagen viktige medaktører. Studenten blir også påvirket av dem og hvordan de er som rollemodeller. Vi har tidligere påpekt hvordan teoretisk og praktisk kunnskap står helt sentralt for utvikling av profesjonell identitet, men vi vil også understreke at det er viktig for studentene å kunne identifisere seg med profesjonen. Studentene skal utvikle

sin profesjonsrolle i et fellesskap og forme sine egne verdier og ståsted som barnehagelærer. Trygge relasjoner, god kommunikasjon og samarbeid må være til stede for god læring. I motsatt ende vil utrygghet muligens ikke skape rom for utforskning og utvikling. Det å føle seg velkommen, at de ansatte er rollemodeller og at barnehagen gir rom for å prøve og feile, skaper et godt utgangspunkt for en god praksisperiode.

Barnehagelærerutdannere

Studentene opplever praksis som en viktig del av studiet. I praksisperiodene begynner de å forme sin profesjonelle identitet og tilegne seg erfaringer knyttet til barnehagelærerrollen. Det er derfor viktig å legge vekt på praksis i utdanningen og ha forståelsen av hvordan både høyskolen og barnehagene kan være barnehagelærerutdannere sammen. Begge bør rette oppmerksomheten mot et samfunn i konstant utvikling og det indre livet i barnehagen. Praksis er på den ene siden stedet for læring som kan kalles modellering. På den andre siden er det her studentene skal finne ut hvem de vil bli som barnehagelærer og skal finne sin egen identitet. Skal praksis gi studentene noe tilbake, må den baseres på trygghet og være en viktig kilde til å utvikle kunnskap. Ifølge Simonsen (2017, s. 23) er det i barnehagehverdagen at studentene stadig møter nye biter av kunnskap, som etter hvert vokser sammen til profesjonsforståelse. For at studentene får et godt læringsutbytte bør det da ligge visse grunnleggende forventninger mellom de to læringsstedene. Man må ha respekt for og kunnskap om hverandre og sørge for at alle er bevisst sin rolle i at de er barnehagelærerutdannere sammen. På den ene siden må de to lærestedene møtes gjennom felles forståelse og støtte studentene i deres vei mot å finne sin profesjonelle identitet. På den andre siden er det viktig å poengtere at barnehagen og høyskolen aldri kan bli helt like. Aktørene kan tilføre kunnskap og læring på to ulike måter og må se seg selv som likeverdige parter i studentenes profesjonsutvikling

Avslutning

I dette kapittelet har vi sett på hvordan praksis er med på å forme studentenes profesjonelle identitet. Vi har gitt et innblikk i hvordan en gruppe studenter

opplever praksisperiodene og hva de trekker frem som viktig for deres utvikling. Et av våre hovedfunn er at studentene opplever praksis som en viktig del av studiet og som bidrar til en større forståelse av barnehagelærerrollen. Samtidig er praksis også en start på utvikling av egen profesjonell identitet. Et annet funn er at trygghet er helt sentralt for at våre studenter skal kunne få den læring og utvikling de ønsker, og at praksislærer har en sentral rolle i dette arbeidet. Når studentene føler seg trygge og ivaretatt av praksislærer blir det skapt et større rom for felles refleksjon om det å bli en barnehagelærer. Et tredje funn er at teori og praksis må spille på lag. Studentene påpeker viktigheten av å få gode praksiserfaringer og understreker at det er i praksis de lærer. Med dette mener de for det første at de gjennom praksis kan få erfaringer som ikke står i lærebøkene, og for det andre kan få testet ut teoriene de lærer på høyskolen.

Vår undersøkelse viser at erfaringer fra praksis er helt sentrale for studentenes utvikling av profesjonell identitet. Studien belyser også viktigheten av det å være barnehagelærerutdannere i lag. Den teoretiske kompetansen som utdannelsen gir, fremstår ifølge vår undersøkelse som betydningsfull, samtidig som praksis gir innblikk i hvordan denne kunnskapen kan brukes, til det beste for barna og videreutvikling av barnehagefeltet. For å kunne bli en ferdig utdannet barnehagelærer må flere praksisperioder være bestått, og det blir derfor viktig å nevne at høyskolen må sikre at praksislærerne er godt forberedt på sin rolle som lærerutdanner. Hvordan læreinstitusjonene samarbeider med barnehagene og hvordan praksislærere blir utvalgt, er viktige temaer som ikke tas opp i dette kapitlet, men som bør løftes opp til diskusjon.

Referanser

- Børhaug, K. & Bøe, M. (2022). *Barnehagelærer profesjonen*. Universitetsforlaget.
- Carson, N. & Birkeland, Å. (2017). *Veiledning for barnehagelærere*. Cappelen Damm Akademisk.
- Creswell, J.W. (2014). *Educational research. Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4. utg., internasjonal). Pearson.
- Day, C. & Gu, Q. (2010) *The New Lives of Teachers*. Routledge.
- Fjellanger, L.I., Halland, S.A., Nordlie, R.E. & Winje A.K. (2020). Praksisnære profesjonsamtaler med studenter i barnehagelærerutdanningen. *Nordvei, Nordisk tidsskrift i veiledningspedagogikk*.
- Frones, M.H. (2017). Observasjonsbetydning i den profesjonelle praksis. *Tidsskrift for Nordisk Barnehageforskning*, 14. <https://doi.org/10.7577/nbf.1984>
- Frones, M. & Glaser, V. (2019). *Praksisbok for barnehagelærerstudenter*. Universitetsforlaget.
- Gotvassli, K.A. (2019). *Boka om ledelse i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Hannevig, L., Lundestad M. & Skogen, E. (2021). *Pedagogisk leder i barnehagen: Samhandling, organisering og dialog*. Fagbokforlaget.
- Høihilder, E.K & Lund-Kristensen, H. (2017). *Praksisbarnehagen – en arena for læring*. Gyldendal Akademisk.
- Jensen, M.S. & Aronsson, G. (2021). Tillit i veiledningen – refleksjoner fra lærere i veilederutdanning. I: A.S. Larsen, G.S. Luthen & B. Ulla (Red.), *Tillit, tenking og trøbbel i profesjonsveiledning*. Gyldendal.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal Akademisk.
- Kvernbekk, T. (1995). Om erfaringstyranni og teoriyranni. *Nordisk Pedagogik*, 15(2), 88–97.
- Kvernbekk, T. (Red.). (2001). *Pedagogikk og lærerprofesjonalitet*. Gyldendal Akademisk.
- Kvernbekk, T. (2011). Filosofisk om teori og praksis. *Bedre Skole*, (2), 20–25.
- Larsen, A.K. & Slåtten, M.V. (2014). Mot en ny pedagogisk lederrolle og lederidentitet? *Norsk barnehageforskning*.
- Larsen, A.S., Luthen, G.S. & Ulla, B. (2021). *Tillit, tenking og trøbbel i profesjonsveiledning*. Gyldendal.
- Moe, R., Nordvik, G., Sataøen S.O., (2013). *Ny som barnehagelær: om veiledning som støtte i utvikling av profesjonell identitet*. Sebu forlag.
- Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situert læring- og andre tekster*. Hans Reitzels forlag.
- Universitets- og høyskolerådet (2012). *Nasjonale retningslinjer for barnehagelærerutdanning* (2012). <https://www.uhr.no/temasider/nasjonale-retningslinjer/nasjonale-retningslinjer-for-larerutdanningene/>
- Nielsen, K. & Kvale, S. (Red.) (1999). *Mesterlære. Læring som sosial praksis*. Ad Notam, Gyldendal.
- Nielsen, Y.Å. (2018). *Kvalitet i praksis ved barnehagelærerutdanning? En kvantitativ studie av studenters opplevelser av relasjon til praksisveileder*. [Masteroppgave]. <https://munin.uit.no/handle/10037/13653>
- NOKUT (2010). *Evaluering av førskolelærerutdanning – 2010: Del 1: Hovedrapport*. NOKUT, Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen.

- Simonsen, B. (2017). Praksis som læringsarena. I E.K. Høihilder & H. Lund-Kristensen, (Red.), *Praksisbarnehagen- en arena for læring* (s. 19–25). Gyldendal.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal Akademisk.
- Tveiten, S. & Røkholt, G. (2023). Å være veileder i «praksisvinden» – utfordringer og didaktiske implikasjoner for praksisveilederutdanningen. *Nordisk Tidsskrift i Veiledningspedagogikk*, 8(1), 1–16. <https://doi.org/10.15845/ntvp.v8i1.3498>